

BNP Paribas Norge
v/Christen Fredriksen
Postboks 106
0102 Oslo

Deres ref.: Vår ref.: 2007/1156
MAB BARE 541.0

Dato: 04.07.2008

Avgjørelse A2008 - 25 - BNP Paribas - konkurranseloven § 12 jf. § 10 og § 11 - avslag på anmodning om å gripe inn mot reduksjon i interbankgebyret for minibank

Konkurransetilsynet viser til Deres henvendelse av 28. desember 2007 samt annen kontakt i sakens anledning.

Sakens bakgrunn

Det klages på beslutning fra Bransjestyre bank og betalingsformidling (BBB) i Finansnæringens Servicekontor og styret i Sparebankforeningens Servicekontors om å redusere interbankgebyret ved uttak i minibank.

Interbankgebyret ved uttak i minibank reguleres gjennom avtale nr.33 "*Avtale om interbankgebyrer*" i "*Avtale- og regelverkssamling for innenlands betalingsformidling*". Gebyret omfatter kontantuttak i minibank og betales av kortutstedende bank til minibankutplasserende bank. Fra 1. mars 2008 ble gebyret redusert fra 6,50 kroner til 5,50 kroner. Fra 1. januar 2009 vil gebyret reduseres med ytterligere 1 krone. Interbankgebyravtalen inneholder også et forbud mot å ta betalt direkte fra kunden (surcharge) dersom minibankeier ved utførelse av en transaksjon har mottatt interbankgebyret. Dette refereres heretter til som forbudet mot surcharge.

Klager anfører at Finansnæringens Hovedorganisasjon (FNH) og Sparebankforeningens samarbeid om å redusere interbankgebyret, kombinert med forbudet mot surcharge, er et konkurransebegrensende samarbeid i strid med konkurranseloven¹ § 10. Det er også klagers oppfatning at beslutningen om å redusere interbankgebyret for minibank, kombinert med forbudet mot surcharge, er en påtvingelse av urimelige forretningsvilkår i strid med konkurranseloven § 11.

Konkurransetilsynet kan pålegge foretak som overtrer forbudet i § 10 eller § 11 å bringe overtredelsen til opphør, jf. konkurranseloven § 12 første ledd. Konkurransetilsynet har på bakgrunn av henvendelsen gjort en foreløpig vurdering av om atferden er i strid med konkurranseloven §§ 10 og/eller 11. Som ledd i saksbehandlingen har Konkurransetilsynet innhentet en redegjørelse fra FNH og Sparebankforeningen om avtalens forhold til § 10 tredje ledd.

Vurdering etter konkurranseloven § 10

Konkurranseloven § 10 forbyr uavhengige foretak å samarbeide på en måte som har til formål eller virkning å begrense konkurransen i et marked. Bestemmelsen tilsvarer EØS-avtalen artikkel 53 og EF-traktaten artikkel 81. Praksis knyttet til tolkningen av disse bestemmelsene vil således

¹ Lov 5. mars 2004 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger.

være relevant ved anvendelsen av konkurranseloven § 10. For at konkurranseloven § 10 skal komme til anvendelse er det et krav om at det foreligger et samarbeid som har til formål eller virkning å begrense konkurransen. Et samarbeid foreligger der to eller flere parter har kommet til felles enighet om en gitt atferd i markedet.

Det er på det rene at det gjennom "Avtale- og regelverkssamling for innenlands betalingsformidling" foreligger en avtale mellom uavhengige foretak om interbankgebyrene. Ettersom klager stiller seg positiv til interbanksamarbeidet som sådan, har Konkurransetilsynet ikke funnet det nødvendig å vurdere hvorvidt interbankgebyravtalens bestemmelser knyttet til uttak i minibank som sådan er i strid med § 10. Tilsynet har på denne bakgrunn og i tråd med klagers anførsler foretatt en vurdering av den konkrete reduksjonen av interbankgebyret for minibank kombinert med forbudet mot surcharge.

Konkurransetilsynet har ikke funnet grunnlag for at dette samarbeidet har til hensikt å begrense konkurransen. Etter Konkurransetilsynets vurdering er det likevel mulig at reduksjonen av gebyret kombinert med forbudet mot surcharge kan ha konkurransebegrensende virkninger. Samtidig kan dette også medføre effektivitetsgevinster i form av lavere gebyrer og oversiktighet for forbrukerne som kan oppfylle vilkårene i tredje ledd. Konkurransetilsynet vurderer det slik at endringen trolig vil ha til dels ulike virkninger for aktørene i bankmarkedet. Endringen kan også få ulike samfunnsøkonomiske virkninger av både kvalitativ og kvantitativ art, og det kan ikke utelukkes at den vil kunne ha både positive og negative virkninger for forbrukerne. Reduksjonen av gebyret kan for eksempel tenkes å føre til lavere gebyrer for forbrukerne ved uttak fra minibank, samtidig som det på sikt kan tenkes å føre til færre tilgjengelige minibanker. Å foreta en avveining mellom de ulike virkningene med hensyn på § 10 første og tredje ledd vil kreve en omfattende saksbehandling.

Vurdering etter konkurranseloven § 11

Konkurranseloven § 11 forbyr et dominerende foretaks utilbørlige utnyttelse av sin stilling. Bestemmelsen tilsvarer EØS-avtalen artikkel 54 og EF-traktaten artikkel 82. Praksis knyttet til tolkningen av disse bestemmelsene vil således være relevant ved anvendelsen av konkurranseloven § 11. Forbudet i § 11 retter seg mot foretak, og det er to kumulative vilkår som må være oppfylt for at det skal kunne konstateres en overtredelse. For det første må foretaket eller foretakene inneha en dominerende stilling. Dernest må foretakets atferd utgjøre en utilbørlig utnyttelse.

Klager anfører at det foreligger utilbørlig utnyttelse av kollektivt dominerende stilling. Det kan etter Konkurransetilsynets oppfatning ikke utelukkes at reduksjonen vil kunne ha utestengende virkning på aktører med særlig vekt på minibankdrift som eget forretningsområde. Imidlertid er det sider ved saken som trekker i motsatt retning. Det kan blant annet vises til den fallende tendensen i bruken av minibank de senere år², som kan tale for at det er behov for å bedre tilpasse tilbudet til den etterspørselen som er i markedet. Videre er aktørenes mulighet til å foreta nødvendige tilpasninger søkt ivaretatt gjennom en gradvis nedtrapping av gebyret. For øvrig vises det til bankforeningenes begrunnelse for å redusere gebyret, som omfatter en målsetning om å redusere kostnadene knyttet til kontanthåndtering. Etter Konkurransetilsynets oppfatning er det derfor knyttet tvil til hvorvidt vilkåret om utilbørlig misbruk er oppfylt i dette tilfellet. Gitt sakens kompleksitet, og sett hen til terskelen for inngrep etter § 11, vil det kreve en omfattende saksbehandling å ta stilling til om det foreligger en overtredelse av § 11.

Samlet vurdering

Konkurransetilsynet mottar svært mange henvendelser om påståtte overtredelser av konkurranseloven § 10 og § 11. Konkurransetilsynet har ikke ressurser til å realitetsbehandle alle disse henvendelsene, og har adgang til å avslå en anmodning om påbud om opphør på bakgrunn av en prioritetsvurdering, jf. konkurranseloven § 12 tredje ledd. Konkurransetilsynet har således en betydelig skjønnsmessig adgang til å prioritere sine ressurser og derved hvilke saker det finner

² Tabell 11b side 48 i Norges Banks "Årsrapport om betalingssystem 2007".

hensiktsmessig å ta opp til behandling³.

På bakgrunn av klagen, de mottatte opplysninger og ovennevnte vurderinger etter §§ 10 og 11, finner Konkurransetilsynet det tvilsomt om den påståtte overtredelsen i foreliggende sak har tilstrekkelig samfunnsøkonomisk betydning til å kunne prioritere ytterligere ressurser til undersøkelser i saken. Anmodningen om å pålegge opphør blir følgelig å avslå.

Avgjørelsen kan påklages, jf. konkurranseloven § 12 tredje ledd. Fristen for å klage er tre uker fra avgjørelsen er kommet frem, jf. forvaltningsloven⁴ § 29. En eventuell klage stilles til Fornyings- og administrasjonsdepartementet, men sendes Konkurransetilsynet.

Det gjøres for øvrig oppmerksom på at foretak som mener seg rammet av en overtredelse av konkurranseloven § 10 eller § 11 selv kan forfølge saken ved å reise sak for domstolene. Man er således normalt ikke avhengig av at Konkurransetilsynet skal involvere seg i saken og eventuelt gripe inn for å kunne beskytte seg mot en overtredelse.

Med hilsen

For Jostein Skaar
avdelingsdirektør

Bjørn-Atle Reme
rådgiver

Kopi til:

Finansnæringens Hovedorganisasjon	Postboks 2473 Solli	0202	Oslo
Sparebankforeningen	Postboks 6772 St. Olavs plass	0130	Oslo
Elektroniske Distribusjonstjenester	Postboks 4601 Nydalen	0404	Oslo

Mottaker:

BNP Paribas Norge	Postboks 106	0102	Oslo
v/Christen Fredriksen			

³ Jf. Ot.prp. nr 6 (2003-2004), punkt 6.4.6 og 6.6.6

⁴ Lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker.